PERSOANELE VÂRSTNICE DIN MUNICIPIUL STRĂŞENI: ÎNTRE AUTONOMIE ŞI VULNERABILITATE

Valeria MUNTEANU

CZU: 316.346.32-053.9(478) as.munteanu.valeria2019@gmail.com

The article includes the elderly in Straseni between autonomy and vulnerability. The author investigates the problems of the elderly, opinion of young people, old people and specialists in the field of social assistance on how to develop the autonomy of the elderly. Nevertheless, the situation of the elderly and the needs they face is a responsibility of more social subsystems, which must promote active aging and solidarity between generation. Among other, the recommendations are oriented towards the decision-makers in determining the national and local social policies in the development of the autonomy of the elderly.

Problema investigată are o mare importanţă, întrucât, în virtutea schimbărilor ce au loc în societatea contemporană, procesul îmbătrânirii nu mai poate fi considerat drept un domeniu ce ţine exclusiv de sistemul de protecţie socială, fiind necesară adoptarea şi promovarea unei abordări pro active în raport cu vârstnicii. La începutul anului 2021 în Republica Moldova locuiau 584 mii de persoane cu vârsta peste 60 de ani, ceea ce constituie 22,5% din totalul populaţiei cu reşedinţă obişnuită. Din numărul total al vârstnicilor, 349,5 mii de persoane erau femei, iar 61,2 mii – persoane care au depăşit vârsta de 80 de ani. Totodată, la începutul anului 2021 coeficientul de îmbătrânire a populaţiei a constituit 22,5%, ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrânire demografică.

Totodată, în anul 2021 în municipiul Străşeni locuiau 3183 de pensionari, dintre care 600 erau într-o formă de vulnerabilitate, fie financiară, psihologică sau fizică. De remarcat că situaţia vârstnicilor denotă o legătură reciprocă între autonomie şi vulnerabilitate, situaţie în care familia are una dintre funcţiile principale de promovare a solidarităţii familiale, bazată pe sentimentele de dragoste şi grijă faţă de bătrânii din familie [1, p.98]. Analizînd datele statistice, constatăm următoarele:

- femeile vârstnice au durata de viaţă mai mare decât bărbaţii cu aproximativ 4 ani;
- mortalitatea bărbaţilor vârstnici depăşeşte mortalitatea femeilor;
- ponderea femeilor vârstnice depăşeşte ponderea bărbaţilor vârstnici în numărul pensionarilor;
- ponderea vârstnicilor activi din punct de vedere economic este în creştere.

În contextul celor menţionate, stabilim discrepanţe în situaţia vârstnicilor în dependenţă de criteriul de reşedinţă, sănătate, starea socioeconomică, ceea ce argumentează necesitatea politicilor şi programelor de dezvoltare a autonomiei persoanelor vârstnice, inclusiv a celor din municipiul Străşeni.

În **scopul** efectuării analizei vârstnicilor din mun. Străşeni au fost aplicate un şir de metode de cercetare: *6 studii de caz cu vârstnicii, interviu aprofundat cu 3 specialişti din domeniul Asistenţei Sociale, Focus-Grup cu 10 tineri din Centrul de Tineret Străşeni cu tematica ,,Educaţia tinerilor în promovarea respectului faţă de vârstnici”.*

Promovarea principiului solidarităţii între generaţii constituie un deziderat pentru autorităţile publice, dar şi pentru întreaga comunitate, ceea ce va favoriza îmbătrânirea activă şi va spori promovarea respectului faţă de vârstnici, ocuparea forţei de muncă, participarea la viaţa societăţii şi traiul autonom şi independent. Un rol aparte trebuie atribuit transmiterii valorilor, prin care să se promoveze stima şi atitudinea respectuoasa faţă de generaţia în vârstă [2, p.40].

Opinia majorităţii participanţilor implicaţi în Focus-Grup a fost următoarea: **vârstnicii trebuie să fie văzuţi ca o resursă şi nu ca o povară**, fiind menţionate următoarele:

- *,,Trebuie să demonstrăm stimă şi respect faţă de bunicii noştri”;*
- *,,Dorim să organizăm schimb de experienţă, să petrecem timpul frumos şi util cu vârstnicii din localitatea noastră”;*
- *,,Vârstnicii au nevoie de comunicare şi informare, astfel noi trebuie să-i informăm despre noutăţile din ţara şi localitate”;*
- *,,Trebuie să promovăm îmbătrânirea activă şi solidaritatea între generaţii încă de la gradinită, şcoală şi prin mass-media”;*
- *,,Consider că vârstnicii au o experienţă de muncă bogată, pe care pot să o transmită şi celor tineri”.*

Procesul de îmbătrânire se manifestă diferit în dependenţă de gradul de autonomie, degradările fizice, degradările psihologice, starea emoţională şi mentală, modul în care suportă pierderea rolurilor sociale şi adaptarea la noile roluri sociale [3, p.40]. În acest context, specialiştii intervievaţi au menţionat că persoanele vârstnice cel mai des se confruntă cu probleme, precum: venitul lunar insuficient, lipsa atenţiei din partea membrilor comunităţii, lipsa de ocupaţie, izolarea şi starea precară a sănătăţii.

- *,,Vârstnicii cei mai vulnerabili au nevoie de o atenţie mai sporită, iar noi cu echipa încercăm să le oferim şansa de a deveni autonomi şi activi”* (I_E_2);
- *,,Facem tot posibilul să-i susţinem, să-i încurajăm şi să le demonstrăm că sunt utili”* (I_E_3).

Mai mult, considerăm că, pentru a-şi păstra autonomia, vârstnicii trebuie să ducă un mod de viaţă sănătos cu o alimentaţie echilibrată, să aibă condiţii bune de trai, o pensie care să le permită satisfacerea necesităţilor şi, totodată, să fie implicaţi în activităţi care să le aducă plăcere şi satisfacţie, ca într-un final să-i ţină cât mai mult activi.

În concluzie menţionăm că vulnerabilitatea este un fenomen care nu trebuie tratat după producerea lui, dar trebuie prevenit printr-o multitudine de activităţi şi metode care să înceapă încă din tinereţe şi care să poată asigura o autonomie şi o îmbătrânire cât mai activă. Mai mult, statul trebuie să-şi asume rolul în implementarea politicilor naţionale de menţinere a bunăstării persoanelor vârstnice, dar şi să asigure respectarea drepturilor, aşa cum sunt ele reglementate în tratatele şi convenţiile internaţionale.

Recomandările sunt orientate spre factorii de decizie în determinarea politicilor sociale naţionale şi locale în scopul dezvoltării autonomiei persoanelor vârstnice, precum şi la nivel familial:

- Menţinerea stabilă a veniturilor populaţiei vârstnice prin instrumente legislative şi normative;
- Organizarea unor programe, care să cuprindă populaţia vârstnică şi populaţia tânără în promovarea unui stil de viaţă care să conducă la dezvoltarea autonomiei;
- Încurajarea participării persoanelor vârstnice la viaţa comunitară în cadrul diverselor activităţi şi programe de voluntariat;
- Îmbunătăţirea şi diversificarea serviciilor sociale la nivel local;
- Promovarea valorilor familiale şi a solidarităţii între generaţii.

Referinţe:

1. BULGARU, M.(coord.). *Metode şi tehnici de asistenţă socială*. Chişinău, 2002. 432 p. ISBN: 9975-70-088-8
2. GAGAUZ, O. *Percepţia bătrâneţii şi imaginea persoanelor vârstnice.* [Accesat: 20.06.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/112-123%20Perceptia%20batrinetii%20si%20imaginea%20persoanelor%20virstnice.pdf
3. BĂTRÂN, D. *Îmbătrânirea, un proces ireversibil*. În: *Revista de Administraţie publică şi Politici Sociale*, 2010, nr.3. ISSN: 2067-1695

Recomandat
***Stela MILICENCO**, dr., conf.univ.*